

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre. 6 korona.
Egyre szam ara 4 korona.

MEGELŐZŐ VEDEMÉNY EGYZET:
szombaton és egyes rendi-
völ alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐEGY: Városi közlevéltár- (viroháza. földszint 7. sz. ide küldendők a közlötök.

Városi könyvnyomda-vál-
lalat iródaja. ide küldendő
az előfizetés díjak és hirdé-
tések.

KIADÓVÁLTAL: Városi könyvnyomda-vál-
lalat iródaja. ide küldendő
az előfizetés díjak és hirdé-
tések.

Városi könyvnyomda-vál-
lalat iródaja. ide küldendő
az előfizetés díjak és hirdé-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELODÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadóváltal: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

A sztrájk-korszak.

(R. S.) Korunknak egyik legszomorubb s leg-
mérgezebb tünete a sztrájk. Terjedésében, miként
a pestis-járvány, nem ismer távoltságot és orszá-
gokon, tengereken, hegyeken átszárnyalva, meg-
fertőzi az egész világot. Az egyes államok között
való békés viszony hosszú és beláthatatlan időkig
biztosítottak látszik, ám a vén Európában mégis
mindenütt igen zavarosak a belső politikai vi-
szonyok s a kormány egyik legfőbb gondosko-
dásának tárgya éppen a sztrájkok keletkezésének
megakadályozása, a munka adó és munkás között
a civódások és ellentétek megszüntetése, a mun-
kásosztály bajainak orvoslása s az ezekkel kap-
csolatos szociálpolitikai törvények alkotása. Gaz-
dag s a kereskedelem s ipar terén előrehaladt
államok a sztrájkok káros hatását valahogy még
kihéverik, a szegényebb nemzetek testén a sztrájk
nem egyéb, mint kelevény, melyet, ha idejekorán
onnan el nem távolítanak, a szervezetett egészsé-
ges fejlődésben megbénítja. Végös eszköznek
jogosult lehet a sztrájk, ha a munkás kiszákmá-
nyolása, a munkaadó embertelen bánásmódja
idezte elő. Ebben az esetben minden igazságsze-
rető hatóságnak, sajtonak s társadalomnak pár-
tolnia kell a munkást, hogy jogos érdekeit meg-
valósíthassa.

De épp úgy védelemre és pártolásra kell,
hogy találjon a munkaadó is, akinek vállalata,
békés munkássága és magánvagyonra ellen való-
ságos merénylet a jogtalan és izgatással előidéz-
zett sztrájk. A munkaadó tőkéjén kívül sokszor
megfizetett munkásságát, a gondok igazságos
nyugalmit, nevének tisztaságát kockáztatja s
mindez könnyen áldozatává lehet egy munkás-
vezér szeszélyének, egy hosszabb ideig tartó
sztrájk. S hogyan törhető el egy jogállamban,
hogy a munkaadót, ha szerződéssel bíró alkalm-
mozottait a felmondási idő lejártá előtt elbo-
csátja, a törvény elmarasztalja, ellenben, ha az
alkalmazottak egy szép nyári reggel kimondják
a sztrájkot, az egy röpke szóval minden el van in-
tézve s a vállalt, de nem teljesített munkának
vesztését s a fölmerült kiadásokat senki sem
fedezi.

Ágrár állam vagyunk, de egészen bizonyos,
hogy csak egy állhatunk meg helyünkön s hasz-
nálhatjuk ki kedvező földrajzi fekvésünket a
nyugati fejlett államok szinte késhegyig menő
versenye mellett, csak úgy szoríthatjuk vissza

természetes medrére a kivándorlás dagadó hul-
lámait, ha a gondos kezekkel megalapozott ipar-
fejlesztést mielőbb kiépitjük.

Nálunk azonban még hiányzik a produktív
vállalkozásokra a kedv s a magyar középosztály
inkább elhelyezi pénzét három százalékra a ta-
karékba, iskoláik végzett fiát pedig beprotzsálja
valamelyik kevés, de biztos jövedelmű állami
hivatalba, semhogy vagyonának s képességének
megfelelő vállalatba fogjon. Versenyképes ipart
tehát csak külföldi tőke behozatalával terem-
tethetünk, de melyik köztöni való boldog gyáros
viszi pénzt olyan országba, ahol a sztrájk réme
fenyegeti és öldöki.

A lakáshány már országszerte tapasztalható
s mind sürűbben felhangzik a panasz, hogy nem-
csak a fővárosban, de az ország különböző he-
lyein is kevés a lakás. Miért? Mert akinek telke
van s megfelelő tőkével rendelkezik, az is csak
hosszas halogatás és tételődés után épít, mert
valóban senki sincs biztosítva az ellen, hogy fé-
lig felépített házat nem rombolják-e le a mun-
kát akadályozó sztrájkolók. Az állami üzemek az
előirányzott költség túllépésével csak a legna-
gyobb erőlködéssel teljesítik s fejezik be a köz-
hasznú munkákat s általános a panasz a munka-
hiány és a munkászavargások miatt.

A szociálpolitikai alkotások terén a mostani
kormány rövid egy év alatt több beces és áldá-
sos törvényt hozott tető alá, mint az előző kor-
mányok hosszú évtizedek alatt. Ezt az igazságot
még a szociálista vezéreknek is el kell ismerniök
s a munkásosztálynak igazán nincs oka az elé-
gedetlenségre. Kétségtelen, hogy a mindinkább
fokozódó drágaságot a sztrájkok eredményezik
és hogy a sztrájkkal még ha látszólag sikert is ért
el a munkás, alapszámba véve nem nyert semmit,
mert ugyanakkor a drágaságot is növeli. Igaz ugyan,
hogy a munkabér emelésével nagyobb lesz a for-
galom is, de viszont az is való, hogy a fogyasztási
s élelmi cikkek drágaságát is emeli s hogy a drá-
gaság éppen a munkásosztályt sújtja a legérezke-
nyebben. Erre a legjobb példa Amerika, ahol az
utóbbi években határozottan javultak a munka-
bérek, de viszont az élelmi cikkek árai is föltü-
nően emelkednek. Az amerikai munkásügyi hiva-
tal a drágaságról majdnem ezer olyan kiskeres-
kedőtől szerzett be most adatokat, akiknél a mun-
kásosztály szerzi be élelmi cikkeit. Ezekből az ada-
tokból kitűnik, hogy a legutóbbi néhány év alatt
Amerikában a marhahús ára hét százalékkal, az

űrűs 12, a sertés 14, a burgonya 17, a liszt 15, a vaj 11, a tej 8 százalékkal, a szalonna ára egy év alatt 30, a tojás ára pedig ugyancsak egy év alatt 32 százalékkal emelkedett. A mi kívándorlónk ezekkel a körülményekkel idehaza nem számolniak s csak akkor tudják meg, mikor már késő s az ígért földjén kikötöttek.

A sztrájkban a legutóbb összeállított sztrájk-statisztikák szerint. Németország vezet, ahol egy év alatt 2403 sztrájk eset fordult elő. Utána következik Franciaország 830, Ausztria 686, Magyarország 335 s végül Belgium, hol 1906-ban 220 munkásvizsoly volt. A többi állam mind kisebb számokkal szerepel.

A sztrájkok tartamát s szociális részét tekintve, az első helyen áll Franciaország, ahol a sztrájkban 177.666 sztrájkoló közül 26.606 nő s 6933 kiskorú munkás vett részt, 148 esetben pedig a békebíró hivatalból avatkozott a sztrájkmozgalomba, amire a francia törvény őt fölhatalmazza. Annak jellemzésül, hogy a francia munkások minő elkeseredést harcot folytatnak munkaadóik ellen s mennyire a vezérek befolyása alatt állanak, megemlítjük a következő esetet:

Egy francia gyáros, kinek üzeme tizenégy napig állott sztrájk alatt, naponként és fejenként egy font kenyert és húst osztatott ki sztrájkoló munkásainak gyermekei s hozzátartozói között, amivel tagadhatatlanul nemeslelkűségét mutatta. Ezt a munkaadót a részben sikerrel elért mozgalom leszerelése után rövid idő múlva újra sújtotta a sztrájk s ekkor munkásainak a tizenhárom sztrájknapból hat napra teljes munkabért fizetett, ám a következő év elején mégis újra kiűtött nála a sztrájk. Így van ez más országokban is.

Mindezekből nyilvánvalóan kitűnik, hogy a sztrájkok rohamos szaporodása olyan belső ellenség, amely ellen ma már minden állam védekezik. A jogtalan sztrájkok kiirtása a munkásságnak is elsőrendű érdeke, mert csak így lehet haladni, a munkahiányt megszüntetni, a munkát tökéletesíteni, piacot szerezni, aminek következtése azután a jogos és természetes munkabéremelés.

E cél kivívásában pedig ne támaszkodjunk — mint mindenben — csupán a kormányra, mert ezen a téren az állam nem nélkülözheti a társadalom közreműködését. Szükség van arra, hogy kaszinók, klubok, legényegyletek, társulatok és szakszervezetek összefogjanak s az osztálygyűlölet szítása helyett együtt munkálkodjanak.

Sokat tehetnek ebben a dologban a néptanítók, erkölcsös, gondos nevelés, s a különböző felekezetek lelkeszei a már-már pusztuló vallásos érzés fejlesztésével, mert a vallás a leghűbb óra a haza, a munka, az emberszeretet s a magántulajdon megbecsülésének.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentelést nyerte 1907. évi január hó 9-án. Kihirdettetett az Országos Törvénytárban 1907. január hó 13-án.)

(Folytatás.)

A jelen törvény alá eső gyárakat és ipartelepeket továbbá a törvényhatóságok és községek

felmenthetik az 1890. évi I. t.-c. 1. §. 3. pontjában, illetőleg 29. és 36. §-ában foglalt azon kötelezettség alól, hogy a vasuti és hajóállomásokat a legközelebbi közutal vagy községgel összekötő utak, valamint a községi közlekedő utak építési, kezelési és fentartási költségeihez hozzájárulni tartoznak, valamint felmenthetik az 1890. évi I. t.-c. 81. §-a értelmében engedélyezett váмок alól is.

Az újonnan létesítendő, vagy lényegesen kibővülő gyárak és ipartelepek, habár nem esnek is ezen törvény rendelkezési alá, amennyiben felállításukat vagy kibővítésüket közgazdasági érdeke teszi kívánatossá, felmentetők a törvényhatósági és községi adó, illetőleg a község (város) által szedett vámdíjak és egyéb helyi szolgáltatmányok alól.

A törvényhatóságnak, illetőleg községnek ezekre nézve hozott határozatait fölött a kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterekkel egyetértőleg a belügyminiszter dönt, Horvát-Szlavonországban pedig a horvát-szlavon-dalmátországi bán jóváhagyása szükséges, aki e tekintetben a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg jár el.

Ezen szakasz rendelkezései a Horvát-Szlavon-Dalmátországot autonóm törvényeit a községek szervezetéről nem érintik.

Törvényhatóságok, városok, községek, felmentést megtagadó határozatai ellen felebbezésnek nincs helye.

II. FEJEZET.

A közszállításokról.

13. §.

Az állam, törvényhatóságok, községek, az ezek által fenntartott vagy segélyezett intézetek és intézmények, valamint a közforgalomra berendezett hazai közlekedési vállalatok ipari szükségletei és munkálatai rendszerint a magyar korona országainak ipara révén fedezendők.

Az állami és közhatalok megrendelések számlái, a tényleg megtörtént átvétel után, százezer koronát meg nem haladó összegnél a szállítás befejezésétől számított harminc nap alatt, százezer koronát meghaladó összegnél pedig hatvan nap alatt kifizetendők.

A kereskedelemügyi miniszter a saját föhatósága alatti hatóságoknak, hivataloknak, intézeteknek, intézményeknek és vállalatoknak, más miniszter pedig a hatósága alá tartozó hatóságoknak, hivataloknak, intézeteknek és intézményeknek a kereskedelemügyi miniszter hozzájárulásával, egyes indokolt esetekben felmentést adhat.

14. §.

A közszállításokat és közmunkákat teljesítő ipartelepeket és vállalatokat abból a szempontból, hogy a szállítandó tárgyak hazai anyagokból, hazai ipartelepeken készülnek-e, illetőleg a munkálátok hazai iparosokkal végeztetnek-e, a kereskedelemügyi miniszter ellenőrzi.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy tekintet nélkül az 1897. évi XX. törvénycikk 38. és 39. §-ának rendelkezéseire, az illető

miniszterekkel egyetértőleg rendeleti uton szabályozza a 13. §-ban felsorolt hatóságok, hivatalok, intézetek, intézmények ipari szükségleteinek és munkánai beszerzését, illetve végzetését, kiírását, odaítélését, a szerződések kötését és teljesítésük ellenőrzését.

A törvényhatóságokra és községekre vonatkozólag ez irányban a belügyminiszter intézkedik.

15. §.

A szállításoknál vagy munkáknál tapasztalt beigazolt visszaélés esetén a szállító vagy vállalkozó az illető miniszter által, a kereskedelemügyi miniszter hozzájárulásával végleg vagy [meghatározott időre kizárható és ismétlés esetén kizárandó.

Minden kizárásról a kereskedelemügyi miniszter a kizárás kimondásával egyidejűleg a kizárás okának megjelölésével értesítendő, aki a kizárt szállítókról és vállalkozókról nyilvántartást vezet, s ezt az összes miniszterekkel átíratilag közli.

16. §.

A 13—15. §§-ban felsorolt rendelkezéseknek és elveknek a horvát-szlavonországi országos kormány hatósága alatt álló hatóságok, hivatalok, intézetek és intézmények beszerzéseinél leendő alkalmazásánál az intézkedési jog a bánt illeti meg.

III. FEJEZET.

Záró határozatok.

17. §.

Ez a törvény 1907. január hó 1-én lép életbe. Ennek I. fejezete 1915. december hó 31-ig marad hatályban, de az ennek hatálya alatt engedélyezett kedvezmények az engedélyezési leírásban megállapított időkiig érvényben maradnak. Az Az 1899. évi XLIX. törvény cikk hatályát veszti.

18. §.

Felhatalmaztatik a minisztérium, hogy ezen törvényt Fiume városában és kerületében az ottani viszonyok figyelembe vételével rendeleti uton külön léptesse életbe.

19. §.

E törvény I. fejezetének végrehajtásával a kereskedelemügyi, földmivelségi, pénzügyi és belügyi miniszterek biztatnak meg Horvát-Szlavon-Dalmátországra nézve a fejezet végrehajtásánál a kereskedelemügyi miniszter Horvát-Szlavon- és Dalmátországot bánjával egyetértően jár el, a 8. §-t illetőleg pedig Horvát-Szlavon-Dalmátországra vonatkozólag a horvát-szlavon-dalmát bán bizatik meg.

A törvény II. fejezetének végrehajtásával a minisztérium, Horvát-Szlavonországra nézve — a horvát-szlavon országos kormány hatósága alá nem tartozó állami hivatalok és intézetek kivételével — a horvát-szlavon-dalmát bán bizatik meg.

ELSŐ RÉSZ.

A hazai iparnak nyújtandó kedvezményekről.

A hazai ipar fejlesztéséről szóló 1907. évi III. t.-cikk I. fejezetének végrehajtására — a pénzügyi, belügyi és földmivelségi m. kir. miniszter utrakal, illetőleg Horvát-Szlavonországra nézve a horvát-szlavon-dalmátországi bán ural egyetértőleg — a következőket rendeltem.

I. FEJEZET.

A kedvezményezethezesség előfeltételei.

1. §.

A törvény 1-ső §-ának 1-ső pontja szerint állami kedvezményekben részesíthetők a magyar szent korona országáiban ujonnan keletkező, a technika fejlődése szerint berendezett gyári vállalatok, ha oly cikkeket állítanak elő, melyek a magyar szent korona országáiban gyárilag egyáltalán nem, vagy nem oly mértékben állítatnak elő, hogy a fogyasztás jelentékenyebb részét fedeznék, vagy általában oly cikkeket állítanak elő, amelyek gyártásának fokozását általános közgazdasági érdekek teszik kívánatossá.

A jelen törvény szempontjából gyáraknak tekintendők általában mindazon ipartelepek, melyeken rendszerint zárt helyiségekben, legalább 20 munkás állandó foglalkoztatása mellett, gépek vagy készülékek segítségével és tömeges gyártásra alkalmas munkamegosztással iparcikkeket állítanak elő.

A 20 munkás állandó foglalkozásától el lehet tekinteni, ha az előállításnál alkalmazott eljárások mineműsége és a termelt iparcikkék mennyisége és értéke ezek nélkül is kétségtelenné teszik a gyári jellegét, mint pl. az elektromos áramfejlesztő telepeknél, vegyszeti gyáraknál, mechanikai fonó- és szövőgyáraknál, tejet gépek igénybevételével iparcikkekké feldolgozó telepeknél, mezőgazdasági szeszgyáraknál stb.

Valamely iparcikk akkor gyárilag előállított, ha oly ipartelepen készült, amely a fentiek szerint gyár.

Valamely gyár akkor a technika fejlődése szerint berendezett, ha abban az iparcikket a technika mindenkor fejlettségének megfelelő gépbereendezéssel és gyártási eljárással állítják elő.

Az ujonnan keletkező gyári vállalatok azok, amelyek a törvény hatálybalépte után helyeztetnek üzembe. (Lásd az utasítás 10. §-át.)

2. §.

A kisipari és mezőgazdasági szövetkezetekre, melyek a gyári jellegtől függetlenül részesíthetők állami kedvezményekben, a jelen végrehajtási utasítás 1. §-ában gyári jelleg megítélhetése szempontjából megállapított ismérvek a kedvezményezethezesség kérdésének elbírálásánál ehhez képest nem alkalmazandók, a hajóépítő telepek, hajógyárak és csuszadák, hajójavítóműhelyek, uszó- és szárazdokkok azonban csak az esetben részesíthetők kedvezményekben, ha a jelen utasítás 1.

§-ában megállapított követelményeknek is megfelelnék.

3. §.

A törvény 2-dik §-ának a) pontja szerint állami kedvezményekben részesíthetők nemcsak a törvény 1. §-ában említett, újonnan keletkező gyárak, hanem a már fennálló és egyébként a törvény 1. §-a első bekezdésének megfelelő gyáraknak a technika fejlődése szerint berendezett lényeges üzemi kibővítései is. A törvény szerint tehát az illető új, vagyis a főrvény hatályba lépte után üzembe helyezett üzemágakban oly cikkeket kell gyártani, amelyek a magyar szent korona országaiiban gyárilag egyáltalán elő nem állítanak, vagy nem oly mértékben, hogy a fogyasztás jelentékenyebb részét fedeznék, vagy általában oly iparcikkeket, amelyek gyártásának fokozását általános közgazdasági érdekek teszik kívánatossá. Ezen üzemágaknak azonban terjedelmükre és jellegükre nézve a törvény szerint lényeges üzemi kibővítéseknek, vagyis olyanoknak kell lenniök, hogy önmagukban is megfeleljenek azon követelményeknek, amelyek a jelen utasítás 1. §-ában a gyárakra nézve meg vannak állapítva.

Ha valamely az itt szóban forgó törvény alapján állami kedvezményekben nem részesíthető gyár bővíti ki üzemét oly üzemággal, amelyben gyártott cikke a törvény értelmében kedvezményezhetők, ezen üzemág az esetben, ha a gyárakra nézve a jelen utasítás 1. §-ában megállapított követelményeknek önmagában is megfelel, új gyárnak tekintendő és mint ilyen kedvezményekben részesíthető.

4. §.

A törvény 2. §-ának b) pontja szerint állami kedvezményekben részesíthető közműhelytelepek ezen törvény szempontjából azok az 1899: XLIX. t.-c. hatálybalépte óta keletkezett létesítmények, amelyek egyes vagy társult iparosoknak ezeknek kizárólagos használatára, meghatározott időre és a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által meghatározott bérért és az általa meghatározott föltételek mellett zárt munkahelyiségeket és hajtóerőt bocsátanak rendelkezésére, keletkezésük időpontja pedig az a nap, amelyen üzembe helyezettek.

5. §.

A törvény 2. §. b) pontjának további rendelkezése szerint állami kedvezményekben részesíthetők továbbá a villamosságot előállító ipartelepeknek azok a jelen törvény hatálybalépte után üzembe helyezett (10. §.) üzemágai, amelyek ipari vagy mezőgazdasági célokra áramot (erőt) szolgáltatnak, ha magukat az áramszolgáltatás árai tekintetében a kereskedelemügyi miniszter által megállapított föltételeknek alávetik. Kivételt képez e tekintetben a világítás céljaira szolgáltatott áram, amely állami kedvezményben nem részesíthető. A törvény ezen rendelkezése csakis közhasználatu, vagyis oly áramfejlesztő telepekre vonatkozik, melyek kötelezik magukat arra, hogy

teljesítő képességük határáig más vállalatoknak meghatározott föltételek mellett villamos áramot szolgáltatnak. A saját célra előállított áram csak abban az esetben részesíthető állami kedvezményekben, ha az üzem, amelynek céljaira az áram szolgál, maga is kedvezményezett.

6. §.

A törvény 2. §-ának c) pontja értelmében állami kedvezményekben részesíthetők még a nagyobb számú háziiparosok rendszeres foglalkoztatására létesített vállalatok, ideértve a háziiparosok termelő szövetkezeteit is, a d) pont értelmében pedig a kisipari és mezőgazdasági szövetkezeteket is, ha a törvény rendelkezései alá eső cikkeket állítanak elő és a törvény életbelépte után helyeztetek üzembe.

Háziiparosoknak — az esetről-esetre történendő külön elbírálást is fentartva — az itt szóban levő törvény szempontjából azon otthon dolgozó munkások tekintendők, akiknek az ipar nem kizárólagos és főfoglalkozásuk és egyes iparcikkeket rendes ipari munkások igénybevétele nélkül, esetleg hozzátartozóik segítségével mellett, állítanak elő.

7. §.

A törvény 2. §-ának e) pontjában említett hajóépítő telepek, hajógyárak és csuzdák, valamint a műszaki igényeknek megfelelően berendezett hajójavítóműhelyek, uszó- és szárazdokkok az esetben részesíthetők állami kedvezményekben, ha a törvény hatálybalépte után helyeztetek üzembe.

8. §.

A törvény 4. §-ában említett mezőgazdasági szeszfordék közé csak azon szeszfordék sorozhatók, amelyek az érvényben levő szeszadótörvény végrehajtási utasításában a mezőgazdasági szeszfordékre nézve megállapított összes föltételeknek együttesen megfelelnek és amelyeknek mezőgazdasági jellegét az illetékes pénzügyigazgatóság ez alapon igazolja.

Ezen mezőgazdasági szeszfordékkal egyenlő elbírálás alá esnek azok a kapcsolatos szeszfinomítók is, amelyek mezőgazdasági szeszfordékban léteznek és csakis saját, kedvezményekben részesülő mezőgazdasági szeszgyárakban termelt nyers szeszüknek finomítását eszközlik, továbbá azon mezőgazdasági szeszfőzde üzemek által társultsán létesített közös szeszfinomítók is, amelyek kizárólag az illető szeszfőzde-üzemek mezőgazdasági szeszfőzdekben termelt szesz finomításával foglalkoznak. Ezen itt említett finomítókra az illető mezőgazdasági szeszgyáraknak engedélyezett állami kedvezmények kiterjednek. Ha a mezőgazdasági szeszfőzde-üzemek által társultsán létesített közös szeszfinomítóban nemcsak kedvezményekben részesülő mezőgazdasági szeszfordékban termelt szesz finomítatik, akkor a kedvezmények oly arányban érvényesítendők ezen közös szeszfinomítókra, amilyen arányban a közös finomítóban feldolgozott, a részesekek kedvez-

ményekben részesülő mezőgazdasági szeszgyárakban termelt szesz áll az egyéb forrásokból eredő és szintén a közös finomítóban feldolgozott szeszhez.

Azok a szeszfinomítók, amelyek mezőgazdasági szeszfőzdékkel helyi összeköttetésben állanak ugyan, de az illető szeszfőzdékben termelt nyers szesz finomításán kívül még idegen termelésű nyers szesz finomításával is foglalkoznak, mely célból szabad raktárrá nyilváníthatnak, a kapcsolatos mezőgazdasági szeszfőzde részére engedélyezett kedvezményeket csakis a saját termelésű nyers szeszre nézve igényelhetik.

9. §.

Cognacgyárak az itt szabott levő törvényben meghatározott állami kedvezményekben csak az esetben részesíthetők, ha a törvényben és ezen végrehajtási utasításban megállapított egyéb követelményeknek megfelelnek és a cognacot csak az 1893: XXIII. t.-cikk és ennek végrehatási rendelete, vagy későbbi törvények és rendeletek szerint természetes borból kizárólag lepárolás útján állítják elő és amelyek tulajdonosainak a magyar szent korona országainak területén nincs olyan más cognacgyárak, amely a fenti követelményeknek meg nem felel és nem áll a jelen utasítás 52. §-ában meghatározott ellenőrzés alatt.

10. §.

Annak megállapításánál, hogy valamely ipartelep vagy üzemág a törvény 1., 2., 4. és 6. §-ai szempontjából mikor helyezettett üzembe, mindenkor az az időpont veendő figyelembe, amidőn a telep első berendezésének és szokásos munkaidéjének megfelelő napi termelőképessége 25%-át az illető telep rendes munkaidéje mellett első ízben elérte, vagyis amidőn az ipartelepen naponként termelhető iparcikknek mennyiségének legalább 25%-át értékesíthető és forgalomba hozható alakban előállította.

Közműhelytelepeknél az említett §-ok szempontjából azon időpont mérvadó az üzembehelyezést illetőleg, amidőn az első bérlő beköltözött.

Háziipari vállalatoknál az említett §-ok szempontjából azon időpont veendő mértékadó, amidőn az ipari vállalat a részére kötelezőleg megállapított háziiparosok létszámának legalább 25%-át foglalkoztatja.

A törvény értelmében állami kedvezményben részesíthető kisipari és mezőgazdasági szövetkezetek üzembe helyezésének időpontján az időpont, amidőn közös számlára kezdenek termelni.

A hajóépítőtelepek, hajógyárak és hajójavító műhelyek üzembehelyezési időpontjának megállapításakor a jelen §. első bekezdésében foglaltak alkalmazandók megfelelő módon, az uszó- és szárazdokkok pedig azon időponttól kezdve tekintendők üzembehelyezettnek, amidőn először használatba vétettek.

11. §.

Az üzem megkezdésének a napja — az előző §-ban az üzembehelyezés napjára nézve megállá-

pitottaktól eltérően — az a nap, amelyen a kérdéses vállalat üzemét általában megkezdte, tekintet nélkül arra, hogy mily mértékben használta ki termelőképességét.

II. FEJEZET.

Az engedélyezhető kedvezményekről.

12. §.

A törvény 1. §-a felsorolja azon adó-, illeték-, díj- és egyéb kedvezményeket, amelyekben a törvény hatálya alá tartozó iparvállalatok az állam által részesíthetők.

Igényük az ezeknek a vállalatoknak az 1870: LI. törvényzikk 2. §-ában megadott házadómentességre, amely állandó adómentesség a házadón kívül kiterjed az ezen adó után járó általános jövedelmi pótdórára, az országos betegpótlási pótdórára és a házadó után kivethető egyéb köz-, vagy községi terhekre is.

(Folyt. köv.)

Hírek.

— **Királyi kitüntetés.** A Budapesti Közlönyben olvastuk:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Kiss Áronnak, a tiszántuli refofmátus egyházközség püspökének, a magyar országgyűlés főrendiháza tagjának, — egyháza érdekében és általában a közpályán kifejtett sok évi buzgó és érdemdús működése elismeréséül Lipót- rendem lovagkeresztjéül díjmentesen adományozom.

Kelt Ischlben, 1907. évi július hó 23-án.

Ferencz József s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

A kitüntetett férfit a legmélyebb tisztelettel üdvözlöljük és szívünkben kívánjuk, hogy még sokáig örülhessen a királyi kegynek és gyönyörködösségnek hosszú élete munkássága gyümölcséit látva.

— **Személyi hír.** Firczak Gyula munkácsi püspök a vasárnap tartandó görög katolikus templom alapköve letételének ünnepségére városunkba érkezett. Vecsey Imre főjegyző, lapunk főszerkesztője és Végh Gyula főkapitány szabadságra elutaztak. A főjegyző Abbáziában, a főkapitány Trencsenleplitzen tölti szabadság idejét.

— **Kinevezés.** Ó Felsége Kerpely Kálmán debreczeni gazdasági akadémiai tanárt, gazdasági akadémiai igazgatóvá nevezte ki.

— 2521/1907. eln. sz. **Valamennyi hivatalfőnöknek.** Helyben. Felkérem Cimedet, hogy az 1906. évi polgármesteri jelentéshez szükséges adatokat hozzám 8 nap alatt beküldeni sziveskedjék. Debreczen, 1907. augusztus 8. Kovács József, polgármester.

— **Szabadságon.** Takács Bálint városi iktató augusztus 1-én kezdte meg harminc napra terjedő szabadság idejét.

— **Pozsony és a vidéki hus behozatala.** Pozsony sz. kir. város egészségügyi bizottsága a rendőrfőkapitány javaslatára azt indítványozza a törvényhatóság bizottságnak, hogy a vidéken vágott

szarvasmarha, juh, kecske és sertés közfogyasz-
tásra szánt husa vasuton, hajón, vagy tengelyen
a városba csak akkor szállítható, ha a husvizs-
gálat teendőikkel megbízott állatorvos bélyegző-
jével darabonként le van bélyegezve és a külde-
mény oly állatorvosi igazolvánnyal ellátva, mely
arról tanusodik, hogy a hus olyan állattól ered,
mely élő állapotban és levágása után szabály-
szerűen megvizsgáltván, emberi élelemre alkalm-
as. A vidéken vágott szarvasmarha helyi fogyasz-
tása csak az esetben engedhető meg, ha legfel-
jebb öt darabra van vágva, míg kisebb állatok
husát hosszirányban két darabra kell vágni.
Ezen erőlyes intézkedésre a városban veszedelme-
sen pusztító lépfene adott okot.

— **Wilson cirkusz.** Magyarország legnagyobb
cirkuszának igazgatója Wilson Zsigmond meg-
kezdte előadásainak sorozatát. A műsor napról-
napra a legérdekesebben van összeállítva és az
igazgató mindent elkövet, hogy a közönség jól
érezze magát a tágas és gyönyörűen világított
helyiségben. Wilson nem dolgozik olcsó reklá-
mokkal, hanem amit ígér, azt meg is adja. Ki-
tűnő erők működnek nála és hogy egyebet ne
említsünk ez alkalommal, Peivei Lucia és Fel-
siciánó bámulatra méltó mutatványai páratlanok
Auguszt jóízű mókái, melyek mindenkör a jó ízlés
határai között mozognak, megnevettetik még a
legkomolyabb embert is. A cirkusz belépő jegyei
olcsók, ugy, hogy azokat a szegényebb ember is
könnyen megszerezheti. Jó lélekkel ajánljuk a
a cirkusz látogatását közönségünk figyelmébe.

11,701/1907. sz.

Ló és szarvasmarha árverés.

A Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező
törzsménésből, továbbá a törzsgulyából kiselejte-
zett és számfeltű lovak és szarvasmarháknak
nyilvános szóbeli árverésen leendő eladatása
rendeltetvén el, értesítettnek az érdeklődők, hogy
a lovak a f. 1907 augusztus 11-dik napján, a sar-
vasmarhák f. 1907 augusztus 12-dik napján min-
denkor d. e. 9 órakor az országos ló és szarvas-
marha vásárbán fognak elárvereztetni, amely
árverésre az érdeklődők meghívatnak.

Az árverés előtti napokban a lovak, szarvas-
marhák a város epreskerthi telepén megtekinthetők.

Kelt Debreczen, 1907 augusztus hó 5-én.

A városi tanács.

940. Hájdu várnagyja és Debreczen sz. kir. város főispánjától
1907. vrs. sz.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen szabad királyi város törvényható-
ságánál a házipénztári ellenőri állás üresedett
meg. Ezen állás, mely évi 2000 korona fizetésből
és 400 korona lakáspénzből álló javadalmazással
van egybekötve, Debreczen szabad királyi város
törvényhatóságának az alábbi határidő lejárta
után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésen
fog választás útján betöltetni.

Fel hívom mindazokat, akik erre az állásra
pályázni kívánnak s az 1883. évi I. t.-c. 18. §-ban

körölrít minősítést kimutatni képesek, hogy ok-
mányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket
hozzám, mint a kijelölő választmány elnökéhez
folyó évi szeptember hó 1-ső napjának délelőtti
12 órájáig anynyival is inkább benyújtják, mert a
későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe
vétetni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg
üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyitattik.

Debreczen, 1907 augusztus 1.

Weszprémy Zoltán s. k.
főispán.

223/1907. vrs. sz.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál
egy rendőrfőkapitánysági iktatói állás jött üre-
sedésbe, mely állás Debreczen sz. kir. városnak az
alábbi határidő lejárta után tartandó legközelebbi
bizottsági rendes közgyűlésén választás útján fog
betöltetni.

Ezen állás évi 1500 korona fizetés és 300 ko-
rona lakbérből álló javadalmazással van egybe-
kötve.

Fel hívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni
óhajtnak s a törvényben előirt minősítést ki-
mutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pá-
lyázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölő vá-
lasztmány elnökéhez folyó évi augusztus hó 21.
napjának délután 5 órájáig anynyival is inkább
benyújtják, mert a későbbben érkező pályázati
kérvények figyelembe véteteni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üre-
sedésbe jövő állásokra is pályázat nyitattik.

Debreczen, 1907 július hó 17.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

10822—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi,
hogy a város tulajdonát képező s a debreczenii
9216. sz. tjkvben A + 155 hrsz. alatt felvett
5685/1 — 20/b. — 1/1 hrsz. ingatlanok:

1. az 5685/1—20/b—3/b—1/1-a. hrszámmal jelölt része 292 négyezögöl.
2. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-b „ „ „ 292 „ „
3. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-c „ „ „ 292 „ „
4. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-d „ „ „ 292 „ „
5. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-e „ „ „ 292 „ „

területtel; — továbbá az ugyanazon tjkvben A+
156. hrsz. 5685/1—20 b—3/b—1/2 hrsz. ingatlanok
5685/1—20/b—1/2--a helyrajzi számmal jelölt része
280 négyezögöl területtel a törvényhatósági bizott-
sági közgyűlésnek 280/15,962—1906. bkgy. sz.alatt
hozott s a m. kir. belügyminiszter által 1917/1907
III. f5 sz. alatt jóváhagyott határozata folytán a
folyó 1907 szeptember 12-ik napján a városháza
közgyűlési termében tartandó nyilvános árverés-
sen eladatik; mely árverésre az árverelni szán-
dezők azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy
az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a szám-
vevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július hó 25-én.

A városi tanács.

51883.
X. 11. sz.

Pályázati hirdetés.

A gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaságban f. évben szeptember hó 15-én megkezdendő két éves méhészmunkás tanfolyamra pályázati hirdetetik. Fel fog vétetni hat oly egyén, kik 16. életévüket betöltötték, de 35-ik életévüket még túl nem haladták. A felvételt kérő és egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványokat a m. kir. földmivvelésügyi miniszterhez (Budapest, V. Országház-tér 11.) folyó évi augusztus hó 15-ig a következő okmányokkal felszerelve kell benyújtani:

1. Keresztlevél (születési bizonyítvány).
2. Az elemi népiskola négy osztályának elvégzéséről szóló bizonyítvány.

3. Hiteles bizonyítvány arról, hogy folyamodó valamely mező-, kert-, szőlő-, vagy erdőgazdaságban mint segédmunkás, vagy mint egyéb alkalmazott legalább egy évet gyakorlatilag töltött és használhatóságának s megbízhatóságának tanujelét adta. A földmives vagy kert munkás iskolát végzettek előnyben részesülnek.

4. Azoknak, kik szülői gondozás alatt nem állanak, kifogástalan magaviseletükről tanuskodó községi bizonyítványt, azoknak pedig, kik szülői vagy gyámi gondozás alatt állanak, az említett községi bizonyítványon kívül, még a szülők, esetleg gyámjuk oly beleegyező nyilatkozatát is kell mellékelniök, mely az illetőnek a tanfolyamra való belépést megengedi.

5. Csatolandó továbbá az ép, egészséges és munkára edzett testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány, a himlőoltási bizonyítvánnyal együtt.

6. A hadköteles sorban levők részéről szükséges annak feltüntetése, hogy a katonai szolgálat teljesítésének ideje, a gazdaságban töltendő két éve tartamával nem esik össze. Előnyben részesülnek azok, kik hadkötelezettségüknek már eleget tettek.

A tanfolyamra fölveendő egyének a telepen szabad lakást és államköltségen teljes ellátást kapnak. A hallgatók betegség esetén ingyenes orvosi segélyben és gyógyszerben részesülnek.

A szükséges könyveket, írószereket, a gyakorlati munkához megkívántató felszereléseket, szerszámokat és eszközöket a tanulóknak használatra a gazdaságban kapják. Ezeket kívül évenként minden növendék 60 kor. ruhapénzben is részesül, oly módon, hogy a szükséges ruházatról ezen összeg erejéig a gazdaság vezetője gondoskodik.

Budapest, 1907 július 9-én.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

11.202.
1907. sz.

Hirdetés.

Debreczen sz. kir. város rendelete folytán közhírré tétetik, hogy a város tulajdonát képező alábbi hirdetések u. m.:

„Bégány” csapszék 1908. évi január hó 1-től 1910. évi december 31-ig terjedő 3 évre;

„Epres-kerti” csapszék 1908. évi január hó 1-től 1910. évi december hó 31-ig terjedő három évre;

A baromvásártéren levő csárda az 1908. évi január hó 1-től 1910. évi december hó 31-ig terjedő három évre;

A várad-utcai sorompó mellett fekvő 1200 □-öl területű faraktári hely 1907. évi október hó 1-től 1910. évi október 1-ig terjedő három évre;

A Józsa-kert és a nagyerdő között fekvő Holcsi-féle 4 hold 58 □-öl területű föld 1907. évi október 1-től 1910. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre;

A várad-utcai cigánysor végén, a régi sertés-vásár-térre vezető út jobb oldalán fekvő, eddig is faraktárnak használt 1200 □-öl terület 1907. évi október 1-től 1910. évi október 1-ig terjedő három évre;

A gépjárató műhelytelep területéből visszamaradt 18 hold 1200 □-öl területű föld 1907. évi október hó 1-től 1913. évi október hó 1-ig terjedő hat évre;

A tócsa-kerti 61 hold 3 □-öl területű „Bikatalmas” és a mellette fekvő s 32 hold 546 □-öl területű „Fűzfa-csöszház” környékén levő földek 1907. évi november 1-től 1913. évi november 1-ig terjedő hat évre;

A sinter-telep hátamögötti homokhordásos föld az 1907. évi október 1-től 1913. évi október hó 1-ig terjedő hat évre;

A város telkei után a felosztott belső legelőből kiadott s az „Apafája” erdőtől a „Sziki-gyakori” bérlet határáig terjedő 441 kat. holdat és 26 □-ölet tevő új osztású föld az 1907. évi november 1-től 1913. évi november 1-ig terjedő hat évre;

A boldogfalvai-kert és a mikepéresi-ut között fekvő 36 hold föld 1907. évi október hó 1-től 1913. évi október 1-ig terjedő hat évre;

A Téglás-kert északi oldala és a vasút között fekvő 12 hold 803 □-öl területű föld 1907. évi okt. hó 1-től 1913. évi október hó 1-ig terjedő hat évre, — folyó 1907. évi augusztus hó 16-án, d. e. 9 órakor a városháza közgyűlési termében megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fogtak adatni.

Mely árverésekre az árverezni szándékozóknak azon figyelmeztetéssel hívatnak meg, hogy az árverési feltételek a város számvérvő hivatalánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július 29-én.

A városi tanács.

Meghívás.

A debreczeni m. kir. Pénzügyigazgatóság 37.257/II—1907. számú s a város tanácsához intézett átiratával a borítal és huszofgyasztási adónak az 1908—1910 évre újabb 3 évre leendő biztosítása tárgyában az egyezkedési tárgyalás határidejét a f. 1907. évi agusztus 12-ik napjának délelőtti 9 órájára a városházához lüzte ki.

Ezen egyezkedési tárgyalásra — a városháza közgyűlési termébe — a Debreczen sz. kir. város

területén lakó s korlátlan italméréssel foglalkozó, továbbá a hentes és mészáros iparosok azzal hivatnák meg, hogy vagy az összes adóköteles felek, vagy azok többségének kir. közjegyző előtt hitelesített megbízó levéllel ellátott egy vagy több megbizoltja is a tárgyaláson megjelenhet.

Debreczen, 1907 agusztus hó 1-én.

A városi tanács.

11.242.
1907. szám.

Versenytrágyalási hirdetés.

Debreczen sz. kir. város által építendő tanyai iskolák építési munkáinak biztosítására zárt ajánlati versenytrágyalás hirdetik.

Öt tanyai iskola építési munkái biztosítottak és pedig:

1. Az „Ebesen”.
2. A „Nagyecserén”.
3. A „Szepesen”.
4. A „Hegyesen”.
5. A „Pacson”.

A tanyák helye a városi mérnöki hivatalnál kitett térképen megtekinthető.

Egy tanyai iskola építési munkái a következő végösszegekkel vannak előirányozva:

	Iskola és lakás		Istálló		Sertés- és tyúk ól		Ürszék		Kert és sütő-kemence		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
I. Kőmives munka	5756	97	921	60	—	—	143	58	70	—	—	—
II. Tetőfedő	1230	15	—	—	—	—	—	—	—	—	7908	72
III. Acs	4105	12	382	—	150	—	300	—	1430	—	4487	12
IV. Bádogos	487	70	—	—	—	—	—	—	—	—	487	70
V. Asztalos, lakatos, mázólo, üveges munka	1241	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1241	20
VI. Szobafestő munka	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	—
VII. Különfélek	689	—	64	—	—	—	—	—	—	—	753	—
Összesen	13,606	14	1367	60	150	—	443	58	1500	—	17,067	32

azaz tizenhátezerhatvanhét korona 32 fillér.

Ajánlatok iskolánként külön egy iskola összes munkáira fogadtnak el s munkanemenkénti ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlat bármelyik iskolára külön és önállóan is, de az összes iskolákra együtt is tehető.

Ajánlatot tehet minden kellő képesítéssel bíró debreczeni iparos.

Ajánlattevő köteles előirányzott összeg 5%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban bánatpénzül f. évi agusztus hó 20. délelőtti 10 óráig a házipénztárnál letenni s a letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlat számtételei számmal és betűvel kiirandók, általában az ajánlatoknak olvasható írással kell kiállítva lenni s kétséget támasztható kifejezéseket ne tartalmazzon.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a terveket, költségvetést, vállalati általános és részletes feltételeket, helyi viszonyokat teljesen ismeri s magára kötelezőnek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli zártajánlatok f. 1907. évi agusztus hó 21-én délelőtti 11 óráig a polgármesteri hivatalba nyújtandók be s agusztus hó 21-én délelőtti 11 órakor a városház nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott, a feltételeknek meg nem felelő, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Minden ajánlattevő ajánlatával a felbontástól számított három hónapig kötelezettségben marad.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok közül szabadon választ-hasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

A helyszíni rajztervek, költségvetés és vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonyffy-utca 2/b., II. em.) a hivatalos órák alatt (d. é. 8—1-ig) megtekinthetők s ugyanott a kívánt felvilágosítások megadtnak.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1907. évi július hó 30-án tartott üléséből.

A városi tanács.

